

De stridande tvillingarna

Det engelska arbetarpartiet skickar i dessa dagar, inför det val som snart väntas, ut en ny programskrift i hundratusentals exemplar. Enligt allas mening är skriften, i yttre mening, den flottaste politiska publikation som någonsin producerats till väljarnas lockelse. Papperet är utsökt elegant, bilder och färger överflöd, de omsorgsfullt valda och omväxlande stilsorterna måste fresta även ovana läsare. Innehållet präglas av munterhet, idealism och korta vackra paroller; den röstande erbjuds ett "rikt, fritt och i allo tillfredsställande liv". Likheten med annonsbroschyrer för bilar, radioapparater eller silkesstrumpor är slående. Men ledaren Gaitskell försäkrar att inga annonsbyråer har anlitats; däremot, säger han, har "några vänner i Fleet Street" medverkat — det lär vara de förfarna redaktörerna i masstidningarna Daily Mirror och Sunday Pictorial.

Utstyrseeln behövs för att ge något sensationellt åt programmet. Ty innehållet är sannernigen inte sensationellt. Talet om socialism är reducerat till ett minimum: de delar av stålindustrin och transportväsendet som högers återfört i privat ägo skall ånyo socialiseras. Om andra industrier skulle "svika nationen", kan man, "efter ingående och omsorgsfull undersökning", tänka på att socialisera dem, men i motsats till för ett par år sedan sägs inte ett ord om att särskilda näringsgrenar (såsom den kemiska industrin) bör övertas av staten. Programmet klarlägger, mer än något tidigare aktstycke, att den engelska socialdemokratin övergivit sin traditionella socialism. Inte heller ställs jämlikhetstanken, som i början av 50-talet blev ett surrogat för socialiseringslinjen, i förgrunden. Det är en ödets ironi att samtidigt som detta program utkommer i England publiceras på svenska skriften "Socialism i det tjugonde sek-

let" — en skrift präglad av de idéer som för några år sedan var aktuella inom labour, men som inte längre anses ha någon avgörande slagkraft.

Vad innehåller då programmet? Knappast mer än att allting skall bli bättre om labour får regera. Man skall bygga mer hus, skolor och sjukhus, undervisningen skall vidgas, folkpensionerna skall höjas, lönerna skall stiga. Allt detta skall, förklarar man som alla oppositionspartier, ske utan inflation, utan höjda skatter, utan att folk tvingas att i andra former ställa sina inkomstökningar till statens förfogande. Till detta knyts beskrivningar, säkerligen riktiga, av den fattigdom som ännu finns; sju miljoner är utan privat bad, tre miljoner utan eget wc, det finns ännu slumdistrikt i de engelska städerna. Och så avrundas det hela med att det egentligen är högers — "tories" — som bär skulden till eländet. I själva verket framför de konservativa nästan på varje punkt alldeles samma önskemål som labour; skillnaden är att de säger att bara de konservativa kan omsätta önskningarna i realitet och att allting skulle gå gale om labour fick styra.

På samma sätt är det i fråga om utrikespolitiken. Liksom labour prisar produktionsökning prisar det fred — som om tanken vore ett partimonopol. En ny konferens skall ordnas i avspänningens tecken, allmän avrustning skall genomföras. På några punkter får vi mera bestämt besked: en neutral zon i Europa skall diskuteras, kustöarna utanför Kina skall utrymmas, Formosa skall förvaltas av FN. Men i de avgörande försvars- och utrikespolitiska frågorna säger man sig, om också i irriterade vändningar, vara ense med regeringen. "Det enda sanna försvaret är allmän avrustning" — men "arbetarpartiet har med väldiga majoriteter på två kongresser förkastat tanken att det i detta skede skulle förplikta nästa arbetarregering att avstå från vätebomben". Partiet "känner till fullo sin plikt att upprätthålla Englands militära försvar" och vill "medverka till Västerås försvar genom Atlantpakten".

Labourprogrammet gör det ännu en gång klart att England nått den framgångsrika och stillsamma demokrati i vilken de programmatiska, för att inte tala om de ideologiska, skillnaderna mellan partierna är små — hur mycket de stridande tvillingarna än ävlas att markera dem för att stimulera väljarna. Frågan blir då närmast om högerpartiet eller arbetar-

Labourpartiets mening till ungdomen — ur en av de nyligen publicerade broschyrerna.

partiet är mest skickat att styra, att åstadkomma vad alla vill, fred och välbefinnande. Att ett ombyte av regering skulle leda till avspänning och avrustning är en föreställning så extravagant att det är onödigt att stanna vid den; ryssarna och araberna tåms inte av Gaitskell lika li-

tet som av Macmillan. Att arbetarpartiet efter sju år i opposition skulle föra en mera effektiv inrikespolitik än högers är möjligt, men därom vet man ingenting. De programmatiska kraven säger inte mycket, även om de presenteras i lyxförpackning.